Hasilata başlayan "Abşeron"un perspektivi böyükdür

Dünyaya səs salan "Şahdəniz"imizə 2023-cü ildə hasilata başlayan"Abşeron" da qoşuldu. Son onilliklər Xəzərin Azərbaycan sektorunda kəşf edilmiş karbohidrogen yataqlarının hər birinin istifadəyə verilməsi ölkənin neft-qaz sənayesi tarixində mühüm hadisəyə çevrilir.

"Abşeron" qaz-kondensat yatağının işlənməsinin İlkin Hasilat Sxemi (İHS) mərhələsi üzrə hasilata başlanması isə Azərbaycan qazına tələbatın artdığı, bizdən mavi yanacaq idxal etmək istəyən ölkələrin sayının getdikcə çoxaldığı bir zamanda xüsusi əhəmiyyət daşıyır.

"Abşeron" yatağı Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda, Bakıdan təxminən 100 kilometr cənub-şərqdə yerləşir. "Abşeron"un kəşfiyyatı, işlənməsi və hasilatın pay bölgüsü haqqında SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) və "Total Energies" şirkəti arasında saziş 2009-cu ildə imzalanıb. Dənizdə, suyun 500 metr dərinliyində yerləşən yatağın ehtiyatları 350 milyard kubmetr qaz və 45 milyon ton kondensat həcmində qiymətləndirilir.

Yatağın işlənməsinin İHS mərhələsi sualtı hasilat quyusunu "Neft Daşları"ndakı mövcud qurğularla əlaqəli yeni qaz emalı platformasına birləşdirir. İHS mərhələsinin hasilat gücü gündəlik 4 milyon kubmetr qaz və 12 min barel kondensat təşkil edir. Qazın Azərbaycanın daxili bazarına satılacağı nəzərdə tutulur. Xəzər dənizinin ilk məsafədən idarə olunan platforması "Abşeron" İHS layihəsinin qəbul platformasının idarəetməsi "Neft Daşları"nda yerləşən Mərkəzi İdarəetmə Otağından həyata keçirilir.

Yataqdan ilk qaz cari ilin iyul ayının əvvəlində hasil olundu. Avqustun 31-də isə Prezident İlham Əliyev "Total Energies" şirkətinin baş icraçı direktoru Patrik Puyanneni qəbul etdi. Görüşdə "Abşeron" yatağında hasilatın başlanılması vurğulandı və layihənin parametrləri barədə dövlətimizin başçısına ətraflı məlumat verildi. Qeyd edildi ki, hasilat quyusu ən məhsuldar və ən aşağı karbon tullantılarına malik quyudur. Bu da yatağın potensialının zənginliyinin və perspektivinin aydın göstəricisidir.

Söhbət zamanı "Total Energies" şirkətinin Azərbaycanda fəaliyyətinin genişləndirilməsi, o cümlədən "Abşeron" yatağının tam işlənmə mərhələsinə keçməsi barədə fikir mübadiləsi aparıldı, şirkət tərəfindən layihələrdə iştirakla bağlı maraq ifadə olundu.

Oktyabr ayına olan məlumata görə, "Abşeron"dan 453 milyon kubmetr qaz çıxarılıb. Buradan həmçinin 171 min ton kondensat əldə olunub. İlin sonunda cıxarılmış mavi yanacağın həcminin 707 milyon kubmetrə çatacağı proqnozlaşdırılıb. Bu il yataqdan eləcə də 1,8 milyon barel kondensatın alınacağı gözlənilir.

"Abşeron" bugünkü uğurlarına çatanadək uzun bir yol gəlib. Belə ki, hələ 1990-cı illərin sonlarında "Abşeron" üzrə digər xarici tərəfdaşlarla kontrakt imzalanmışdı. "Şahdəniz" üzrə müqavilədən sonra bu sənədin imzalanması göstərirdi ki, Azərbaycan təkcə neft diyarı deyil, o, artıq həm də böyük həcmdə qaz hasil edən ölkəyə çevrilir. Lakin müəyyən müddətdən sonra "Abşeron"un birinci kontraktına xitam verildi. Tərəfdaşlar görkəmli geoloqumuz, akademik Xoşbəxt Yusifzadənin qazılan quyunun yerinin düzgün seçilmədiyi barədə fikri ilə razılaşmadılar. Buna görə də müsbət nəticə əldə edilmədi.

Növbəti addım isə uğurla nəticələndi. Qeyd etdiyimiz kimi, "Total"la saziş imzalandı və bu şirkətin SOCAR-la birgə işi qələbə gətirdi. 2011-ci ilin əvvəlində yataqda Heydər Əliyev adına yarımdalma qazma qurğusu vasitəsilə qazma işlərinə başlandı.

2020-ci il sentyabrın 19-da Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodunda (BDÖZ) "Abşeron" yatağının dəniz əməliyyatlarının təməlqoyma mərasimində iştirak etdi. Belə ki, yataqda istismar olunan platformanın dörd əsas dayaq bloku və digər sualtı qurğuları bu zavodda "BOS Şelf" şirkəti tərəfindən tikilib.

BDÖZ-də dövlət başçısı "Abşeron" yatağının kəşf edilməsinin əhəmiyyətini vurğulayaraq demişdir: "Beləliklə, bizim neft-qaz potensialımızın inkişafı üçün çox böyük resurs əldə edildi. Bu yataqda 350-360 milyard kubmetr qaz ehtiyatları vardır. Amma mən hesab edirəm ki, daha çox olacaq. Çünki artıq bizdə olan təcrübə onu göstərir ki, ehtimal olunan resurslardan daha böyük resurslar üzə çıxır və 100 milyon ton kondensat - bu da xam neftə bərabər olan bir məhsuldur. Beləliklə, Azərbaycan bundan sonra da etibarlı qaz təchizatçısı olacaqdır. Onu da bildirməliyəm ki, "Abşeron"un birinci mərhələsində çıxarılacaq qaz daxili tələbatlara istiqamətləndiriləcək. Çünki buna da ehtiyac var. Artan əhali, artan sənaye bunu tələb edir. İkinci mərhələdə hasil olunacaq qaz isə ixrac yolu ilə dünya bazarlarına çıxarılacaq. Çünki artıq bu yatağın tam işlənməsi mərhələli yollarla öz həllini tapacaq. Eyni zamanda bizim neft hasilatımızın sabit qalması üçün bu yatağın böyük önəmi var. Çünki 100 milyon ton kondensat - bu da Bakı-Tbilisi-Ceyhan ixrac boru xətti ilə dünya bazarlarına çıxarılacaq".

Yataqda illik hasilatı 1,5 milyard kubmetrdən 6 milyard kubmetrədək artırmaq planlaşdırılır. "Abşeron"un yaxın gələcəkdə böyük uğurlar qazanacağına heç bir şübhə yoxdur və onlar məhz sona çatmaqda olan bu ildən başlandı.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

azerbaijan-news.az